

De Nederl. Kunstweefschool aan de Prinsegracht te 's-Gravenhage.

HET BESTUUR VAN DE NEDERL.-KUNSTWEEFSCHOOL.
V. l. n. r. Mej. W. Fransen v. d. Putte, secretaresse; Dr. Edw. B. Koster, vice-president; Mevr. Therese Boon-Clemens, Presidente, Stichtster der School; J. J. L. Boudrez, lid v. d. Gemeenteraad van 's-Gravenhage; Mej. A. C. v. Deventer, Penningmeesteresse.

De Nederlandsche Kunstweefschool te 's-Gravenhage.
Haar eerste Lustrum.

De heer von Saher, dir. van de Nijverheidsschool te Haarlem, die de feestrede uitsprak.

Het was dezer dagen 5 jaar geleden dat op initiatief van Mevr. Therese Boon-Clemens, 'n Zweedsche van geboorte, te 's-Gravenhage woonachtig, de Nederlandsche Kunstweefschool werd opgericht. Niet alleen het feit van het 5-jarig bestaan dat door de tijdsomstandigheden niet feestelijk herdacht werd, doch slechts in intiemen kring werd gevierd, deed mij besluiten een bezoek aan de Weefschool te brengen, maar bovenal doordat vóór korten tijd de dagbladpers met groote ingenomenheid had meegedeeld, dat er op de Kunstweefschool een Belgische wever was, die er als leermeester in het *gobelin*-weven aan was verbonden.

Deze Belg, vluchteling als zoovelen, is de zoon van een nog al beduidend gobelin-fabrikant in Mechelen en is de gobelin-weefkunst volkomen machtig. En daar die kunst, het gobelin-weven, op de wijze zooals dat alléén in België geschiedt, n.l. op den *horizontalen* weefstoel, in ons land geheel onbekend is, aarzelde Mevrouw Boon, de Presidente van het Bestuur, er dan ook geen oogenblik over, dezen jongen vakkundigen, bekwamen wever aan de Kunstweefschool te verbinden.

Volgens zijn opgaven en teekeningen werden een groote (voor 3 personen) en een kleinere, *horizontale* weefstoel (voor 2 personen) gemaakt, kwamen er eenige ontwerpen uit Mechelen . . . en de arbeid begon.

Tot vóór de komst van den Belg was alleen de *verticale* gobelin-weefstoel, of haute-lisse bekend en in de Kunstweefschool in gebruik. Doch het werk vordert op de haute-lisse slechts langzaam en zal de bewerksters dus met vlijtig werken niet zoo veel doen verdienen als door het werk op den horizontalen weefstoel of basse-lisse, waarop het weven *oneindig veel vlugger* gaat, zoodat de basse-lisse in hoofdzaak voor de industrie, voor de gobelin-weverij in 't groot gebruikt wordt. En dan rijst direct de vraag: zou door de basse-lisse, die thans in de Kunstweefschool te 's-Gravenhage ingevoerd is, voor ons land een nieuwe, belangrijke industrie zich kunnen ontwikkelen? Zou zelfs de bestaande Kunstweefschool, die eenmaal op de goede banen geleid is, geen Staatsinstelling kunnen of moeten worden?

Belangrijk is wel hetgeen de heer E. von Saher, directeur van het Museum en de Nijverheidsschool te Haarlem, aan het slot van zijn feestrede op den herdenkingsdag der weefschool gezegd heeft, en dat hier wel herhaald mag worden.

Na al hetgeen er in het eerste vijfjarig tijdperk zooal

Het opwinden van den „ketting" op den haspel.

met de school gebeurd was te hebben nagegaan, maakte de heer von Saher met voldoening melding ervan dat de school een regeeringssubsidie heeft verkregen, terwijl ook de gemeente 's-Gravenhage haar een subsidie toekende, dat voldoende was om daarmede de schoolhuur te dekken, doch door de toekenning der Regeeringssubsidie kon de school zich eenigszins ruimer bewegen en het noodige materieel voor gobelinweven aanschaffen.

In zijn feestrede gaf de heer Von Saher ook als zijn meening te kennen dat het op den weg der Regeering ligt om de verdere ontwikkeling der school te bevorderen.

De artistieke leiding van de Kunstweefschool heeft de heer Van Konijnenburg welwillend op zich genomen. Hij was 't ook die ter gelegenheid van het 5-jarig herdenkingsfeest geheel belangeloos een fraaie plaat vervaardigde, welke moet dienen voor den band van het gedenkalbum.

In het vorige jaar kenden de Prov. Staten van Zuid-Holland 'n subsidie toe, waardoor de school in de gelegenheid werd gesteld vaste werksters voor de werkplaats aan te nemen en het onderwijs op meer ruime grondslagen te vestigen.

Aan het slot van zijn feestrede bood de heer von Saher Mevrouw Boon-Clemens een zeer zeldzaam oud-Chineesch weefsel aan, hetwelk bestemd werd als een begin van een verzameling kunstweefstukken voor de school.

Zeer juist had de heer von Saher ook gezegd, dat de weefkunst de oudste uiting van bedrijfskunst is.

De haute-lisse (verticale weefstoel) is de oudste techniek, en als zoodanig in Vlaanderen ontstaan tusschen de 13e en 14e eeuw. In Zweden werd deze weefkunst in de 16e eeuw door een Vlaamschen schipper ingevoerd die in het Zuiden van Zweden door het ijs genoodzaakt was te blijven overwinteren en uit verveling de weefkunst aan eenige boerenvrouwen leerde.

Vanuit Zweden is de weefkunst naar ons land gebracht, n.l. in 1910, zooals in den aanvang dezes gezegd werd, door Mevrouw Boon-Clemens, die Zweedsche weefstoelen, en een Zweedsche onderwijzeres liet komen en in de door haar gestichte school les liet geven aan Nederlandsche vrouwen.

Het gobelin-weven op de haute-lisse is zeer geschikt voor jonge kinderen, waardoor hun goede smaak en kleurgevoel ontwikkeld wordt; het basse-lisse-weven, dat door het *trappen* (men ziet dat duidelijk op de foto), *eenigszins* kracht vereischt, is daarentegen in hoofdzaak geschikt voor volwassenen. Voor blinden en zenuwlijders is het kunsthandweven met succes te leeren; in Zweden wordt het met zeer goede gevolgen in vele inrichtingen aangeleerd.

Aan de Ned. Kunstweefschool werd vóór ongeveer een jaar een afdeeling opgericht die men noemde: de Nederl. Gobelins. Het atelier dezer afdeeling heeft thans zijn vaste werksters, die zelfs reeds eenig salaris genieten en wordt er werk aan de School opgedragen, dan wordt de winst onder de werksters verdeeld. Een stille wensch van het Bestuur der Kunstweefschool is het dan ook, dat deze afdeeling eens moge worden gelijk „*Les Gobelins*" te Parijs, een staatsinrichting, die den staat jaarlijks groote inkomsten bezorgt.

Het doel der Haagsche Kunstweefschool is echter nog steeds het geven van cursussen in kunsthandweven en gobelin-weven, aan welke cursussen niet alleen door dames uit de beste kringen wordt deelgenomen, die de kunst uit liefhebberij aanleeren, maar waarvan het hoofddoel is, meisjes uit het volk gratis op te leiden tot bekwame weefsters of gediplomeerde onderwijzeressen.

En als beste bewijs met welk een succes dat geschiedt, zij hier vermeld, dat er bij de oprichting alleen Zweedsche onderwijzeressen waren, die sedert lang niet meer aan de Kunstweefschool verbonden zijn, en er thans vele gediplomeerde, op de School gevormde, onderwijzeressen zijn.

Voor dat succes, voor al hetgeen Mevr. Boon-Clemens voor de Nederl. Kunstweefschool geheel belangeloos gedaan heeft, breng ik haar hier dan ook gaarne mijn oprechte hulde.

De Kunstweefschool is haar troetelkind; moge zij dat kind steeds voorspoedig tot een volwassene zien opgroeien!

J. H. W.

In het gobelin-atelier; de Belgische leermeester geeft les in de basse-lisse-techniek.

Aan den gewonen, Zweedschen weefstoel.